

Het brein gebruiken om de bouw veiliger te maken

Het brein als tool om de bouwplaats veiliger te maken. Het is een nieuwe benadering van opleidings-, trainings- en coachingsinstituut KPE voor de bouw- en vastgoedsector. Met de Brain Based Safety opleiding en training wil KPE bouwen aan veilig gedrag door het gebruikmaken van neuropsychologisch onderzoek en wetenschap.

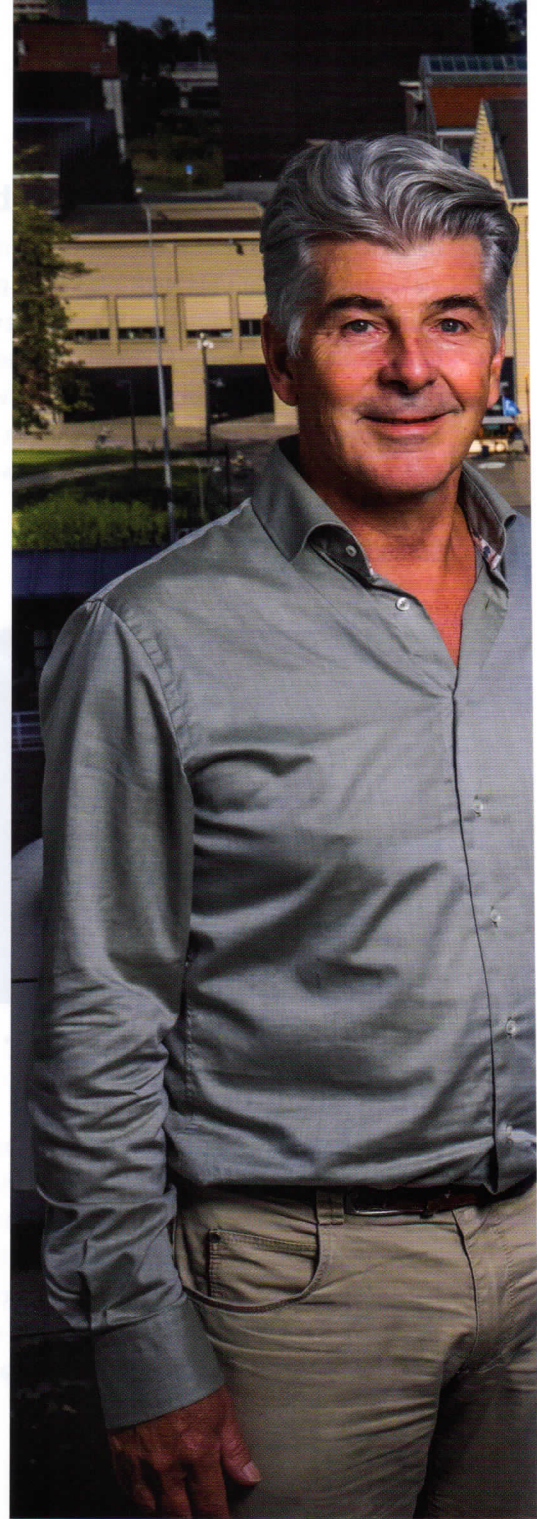
Toolboxmeetings en voorlichtingsbijeenkomsten. Veiligheidsinstructies van het bedrijf of vanuit de sector. Veiligheidskundigen. De bouw heeft alle registers opengetrokken om de bouwplaats en het gedrag van bouw mensen veiliger te maken, maar dat alles heeft nog tot onvoldoende resultaat geleid. Kijk naar de ongevallencijfers van 2020 en je weet waarom: op 100.000 banen vinden 133 ongevallen plaats en daarmee is de bouw een van de sectoren waar de meeste veiligheidsincidenten plaatsvinden.

Onvoldoende rendement

De KPE Groep signaleert dat de bouw zich suf trainde op het verhogen van de fysieke veiligheid en het veiligheidsbe-

wustzijn bij het personeel, maar directeur Ron Koenen moet erkennen dat het rendement voor de deelnemers te laag was. "Als cursisten terugkwamen voor een vervolgcursus, waren de kennis en vaardigheden vaak te ver weggezakt. De rek was er wel uit. We waren toe aan een nieuwe impuls en die hebben we na jarenlang zoeken gevonden in de Brain Based Safety benadering van Juni Daalmans."

Zijn naam is gevallen. Daalmans is programmadirecteur veiligheid bij de KPE Groep en tevens afgestudeerd psycholoog. Toen de neuropsychologie (de werking van ons brein en hoe dat ons gedrag beïnvloedt) kwam opzetten, ging hij zich daar verder in verdiepen. Daalmans ontwikkelde de Brain Based Safety theorie en vertaalde die naar een integraal

Juni Daalmans (l) en Ron Koenen: "Het gaat erom dat je de Brain Based Safety methode in de totale organisatie verankert."

ontwikkelprogramma voor bouwbedrijven. "Veel sectoren, zoals de bouw, proberen veiligheidsgedrag van personeel te beïnvloeden door er consequenties aan te verbinden als je bijvoorbeeld die helm niet draagt op de bouwplaats. Maar dat beleid werkt maar een tijdje", weet Daalmans. "Het verklaart namelijk nog niet waarom iemand die helm niet draagt. Logische en onlogische gedragingen komen voort uit

'De gevaren en risico's zijn ten opzichte van vroeger sterk veranderd én vergroot'

het brein. Als we daar meer kennis over opdoen, krijgen we meer inzicht in ons gedrag en zijn we in staat om iemands onveilige gedrag daadwerkelijk te beïnvloeden."

Waarom gaat Brain Based Safety wel de veiligheid op de bouwplaats vergroten en het aantal ongelukken verminderen?

Daalmans: "De gevaren en risico's zijn ten opzichte van vroeger sterk veranderd én vergroot. Die nieuwe risicovolle situaties zijn niet in ons menselijk brein geprogrammeerd. Bouwplaatsmedewerkers hebben van nature geen alarmbellen voor de gevaren van deze tijd. Voorbeelden zijn zelfoverschatting of de weg van de minste weerstand kiezen. Deze

Juni Daalmans:
“Leidinggevend
hebben de meeste
invloed op het
gedrag van de
bouwplaats-
medewerkers.”

medewerkers moeten die risico's en gevaren onderkennen en daar iets van leren. De leidinggevende en de senior collega's spelen hierin een belangrijke rol. Vanuit Brain Based Safety leggen we uit waarom mensen vanuit hun brein bepaalde handelingen doen en hoe we dat gedrag kunnen beïnvloeden.”

Koenen vult zijn collega aan met een voorbeeld uit de praktijk: “Bouwplaatsmedewerkers nemen bij voorkeur de kortste weg vanuit hun werkplek naar de schaftkeet. Ondanks dat de weg bezaaid is met risico's, bijvoorbeeld het oversteken van een spoor of drukke weg. Via de training laten we zien waarom het personeel die weg kiest en waarom men bereid is daarvoor risico's te nemen. Vervolgens tonen we bijvoorbeeld een uitvoerder hoe hij preventief de bouwplaats zo veilig mogelijk kan inrichten.”

Hoe ziet zo'n opleiding eruit?

Koenen: “Het is een combinatie van e-learning en face-to-face bijeenkomsten. In eerste instantie krijgen de deelnemers de opdracht om foto's te maken van veilige en onveilige situaties op de bouwplaats. Tijdens de fysieke bijeenkomsten gaan we die situaties doornemen, gepaard met een stuk theorie over de neuropsychologie van het brein en

hoe leidinggevend het gedrag van personeel op een gewenste manier kunnen beïnvloeden. Juni Daalmans geeft de cursisten opdrachten mee die ze in hun eigen werkomgeving moeten uitvoeren. In een vervolgbijsluiting evalueren we hoe de opdracht in de eigen werkomgeving is verlopen en wat de medewerkers hebben geleerd van de Brain Based Safety training.”

De Brain Based Safety training is in eerste instantie gericht op leidinggevend, bijvoorbeeld de uitvoerder, de KAM-manager of de veiligheidskundige. Waarom?

Daalmans: “Leidinggevend hebben het meeste invloed op het gedrag van de bouwplaatsmedewerkers en vervullen wat dat betreft een voorbeeldfunctie. Idealiter geven we de cursus en training in eerste instantie aan de directie en vervolgens zijn het management, de leidinggevende op de werkvloer en als laatste de bouwplaatsmedewerker aan de beurt. Het gaat erom dat je de Brain Based Safety methode in de totale organisatie verankert. Bovendien is deze methode niet alleen bedoeld om de bouwplaats veiliger te maken, maar ook om er financieel van te profiteren doordat er minder schades optreden.”

Hoeveel bedrijven zijn met zo'n Brain Based Safety opleiding bezig en wat zijn hun ervaringen?

Koenen: “Momenteel zijn vier organisaties ermee aan de gang. Dat zijn vooral de grote concerns, zoals TBI en VolkerWessels. Diverse leidinggevend, zoals uitvoerders, leiden daar hun eigen medewerkers op via deze methodiek. Ze zijn erg enthousiast over de resultaten. De meeste deelnemers willen een stap maken op de Safety Culture Ladder. Dat is een bewustwordingsmethode waarbij je als organisatie gericht aan de gang gaat met het verbeteren van veiligheidsbewustzijn en gedrag.”

Neuropsychologie in vogelvlucht

Neuropsychologen bestuderen de werking van de hersenen op gedragsniveau. De bekendste hoogleraar op dit terrein, Erik Scherder, legt regelmatig op televisie uit hoe ons brein waarneemt, denkt, voelt, begrijpt, concentreert, plant, onthoudt, organiseert en handelt. Dit zijn de cognitieve functies. De neuropsychologie is als onderzoeksgebied rond 1960 ontstaan, maar is pas sinds de brede beschikbaarheid van de MRI rond 2000 doorgebroken. Dikwijls staan in het onderzoeksgebied hersenaandoeningen centraal, maar de werking van het brein kan dus ook benut worden om ongewenst gedrag te beïnvloeden in de werkomgeving.